

Asia: VN/4099/2024

Lausuntopyyntö: Työryhmämietintö hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Esityksen yleiset tavoitteet ja päämäärät

Mitä mieltä olette esityksen yleisistä tavoitteista ja päämääristä? Saavutetaanko esityksellä hallitusohjelman yleiset tavoitteet säästöistä ja kilpailun lisäämisestä?

Tapahtumateollisuus ry pitää ensiarvoisen tärkeänä, että yritysten terve kilpailu pyritään mahdollistamaan ja kilpailutuksessa halutaan taata aito osallistumismahdollisuus myös pienille ja keskisuurille yrityksille. Tapahtumateollisuus ry edustaa tapahtuma-alan toimijoita niin tapahtumakaupunkien ja hankintalain tarkoittamien hankintayksiköiden kuin toimittajien osalta. Lähtökohtaisesti tapahtuma-alan toimijoiden näkökulmasta hankintalain uudistusehdotuksilla parannetaan pienten ja keskisuurten tapahtuma-alan yritysten osallistumismahdollisuuksia kilpailutuksiin.

Hankintojen valmistelu

Hankintojen valmistelua koskevilla ehdotuksilla pyritään lisäämään hankintojen huolellista valmistelua, markkinakartoituksen käyttöä, sekä kilpailua julkisissa hankinnoissa. Tavoitteena on saada lisää tarjontaa ja säästöjä. Työryhmän mietinnössä ehdotetussa ratkaisussa on samanaikaisesti pyritty varmistamaan, että se on käytännön hankintatoimen näkökulmasta tarkoituksenmukainen.

Pidämme uudistuksessa erityisen tärkeänä, että lainsäädäntö uudistetaan huolellisen valmistelun ja vaikutusarvioiden pohjalta byrokratian tarkoituksenmukaisuutta tiukasti arvioiden. Hankintaprosessin riittävä keveys on tapahtuma-alan kannalta tärkeää, sillä kilpailutuksesta johtuvat velvoitteet voivat pahimmillaan johtaa tilanteeseen, jossa koko tapahtumatuotanto kaatuu prosessin kankeuteen.

- Kuinka hyvin hankintalain 65, 75, 124 ja 125 §:iä koskeva esitys edistää markkinakartoituksen käyttöä ja hankinnan huolellista valmistelua?**

Hankintojen tarkoituksenmukainen jakaminen lisää pienten ja keskisuurten yritysten osallistumismahdollisuuksia. Hankintojen jakamisen tai jakamatta jättämisen on kuitenkin oltava

tarkoituksenmukaista niin hankkijayksikön, kuin tarjoajankin näkökulmasta, eikä hankinnan jakaminen saa johtaa kilpailutusta koskevan sääntelyn kiertämiseen.

Uudelleenkilpailutusvelvollisuus on kannatettava uudistus, mutta se ei voi riskeerata tuotannon toteutumista. Uudelleenkilpailutusvelvollisuus, kun tarjoukseen on saatu vain yksi tarjous, on Tapahtumateollisuuden näkökulmasta kannatettava lähtökohta, jolla mahdollistetaan erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten pääsy mukaan tarjouskilpailuun. Vaikka uudelleenkilpailutus on toivottava lähtökohta, alalle tyypilliset hankintailmoitukset ja käytännöt tulee tunnistaa, jotta hankintayksikkö ei puhtaasti byrokraattisista syistä joudu järjestämään uutta tarjouskilpailua. Uudelleenkilpailutusvelvollisuuden isoin arvo on siinä, että se lisää hankintojen huolellista ja oikea-aikaista suunnittelua sekä liian rajaavien ehtojen välttämistä. On kaikkien osapuolten kannalta aina parempi, ettei uudelleenkilpailutusvelvollisuutta tarvitsisi kuitenkaan soveltaa vaan kilpailutus onnistuisi jo ensimmäisellä yrityksellä.

Esityksen mukaan uusi tarjouskierron voidaan välttää hankinnan huolellisella suunnittelulla, markkinakartoituksella ja siinä tapauksessa, että saaduista tarjouksista vain yksi on hyväksyttävissä. Hankinnan huolellinen valmisteleminen tarkoittaa muun ohella sitä, että vältetään hankinnan laatuun ja laajuuteen nähden tarpeettomia ja liian rajaavia tarjouspyynnön ehtoja ja sopimusehtoja. Näemme tämän myös lisäävän hankintojen jakamista ja siten parantavan erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten osallistumismahdollisuuksia tarjouskilpailuun. Hankintojen valmisteluun liittyvä osaaminen vaihtelee yksikkökohtaisesti, mutta hankintojen huolellinen valmistelu toteutuu jo nyt useissa hankinnoissa eikä muutoksen aiheuttamaa hallintotyön lisäystä arvioida merkittäväksi.

Tapahtuma-alan luonteen vuoksi alalla tehdään hankintoja säännöllisesti myös osittain salassapidettäviä tietoja sisältäviä hankintailmoituksia käyttäen. Tämä tarkoittaa, että kaikkia hankinnan tietoja ei voida ilmoittaa vielä hankintailmoitusvaiheessa, vaan ne ilmoitetaan vasta tarjouskilpailun voittaneelle toimittajalle. Mikäli hankintailmoitus sisältää salassapidettäviä tietoja, yhdenvertaisen osallistumismahdollisuuden varmistamiseksi, salassapidettävät tiedot tulisi antaa riittävältä osin tarjoajille esimerkiksi salassapitosopimuksia hyödyntäen. Näin myös salassapidettäviä tietoja sisältävä hankintailmoitus voidaan toteuttaa huolellisesti.

Markkinavuoropuhelu on tärkeä osa hankintamanettelyjä, sillä hankintayksiköiden ja markkinoiden välisen vuoropuhelun kasvaessa lisääntyy ymmärrys markkinoiden tarjonnasta ja toimialan käytännöistä. Suunnittelemalla tarjouskilpailun huolella, hankintayksikkö voi lisätä tarjousten määrää, mikä voi johtaa kilpailun lisääntyessä myös hankinnasta aiheutuvien kustannusten laskuun. Tapahtuma-ala käy jatkuvaa vuoropuhelua alan markkinan ja toimijoiden kanssa. Markkinakartoitus ja vuoropuhelu ovat omiaan edesauttamaan kaiken kokoisten yritysten toimintaa ja kilpailumahdollisuuksia toimialalla. Toisaalta on huomattava, että hankinnan valmisteluun liittyvillä muutoksilla on hankintayksikön hallinnollista työtä lisääviä vaikutuksia hankintayksikön toteuttaessa markkinakartoitusta tai arvioidessa aikaisempaa laajemmin, minkälaisina kokonaisuuksina kyseinen hankinta kilpailutetaan.

Tarjousten arvioinnissa on pystyttävä valitsemaan kokonaisuutena tuotannon kannalta tarkoituksenmukaisin ja paras tarjous. Tarjousten vertailuperusteiden tulee olla selkeät. Ehdoissa on myös tärkeää tunnistaa relevantit ja tosiasialliset hankintakriteerit. Kokonaistaloudelliseen edullisuuteen vetoaminen on monesti sisällöllisesti tyhjä perustelu, joka ei kerro todellisista valintaperusteluista, eikä anna kilpailuun osallistuville yrityksille eväitä omien tarjoustensa kehittämiseen seuraavia kilpailutuksia varten.

Tapahtuma-alan kannalta ehdotuksessa ja tarjousten hyväksymisen ehdoissa on ensiarvoisen tärkeää pystyä hyväksymään tarjous muun muassa toimittajan luotettavuuden ja resurssien perusteella, ei yksinomaan halvimman hinnan perusteella. Toistuvissa tuotannoissa pelkästään halvimman hinnan mukaan hyväksyty tarjous voi aiheuttaa jopa mainehaittaa, joka rasittaa tuotantoa myös tulevaisuudessa. Jos kilpailutuksen kohteena oleva tuotanto toteutetaan esimerkiksi tapahtuman tekijöiden ja osallistujien turvallisuudesta tinkimällä, kantaa tapahtumajärjestäjä osaltaan vastuun myös kilpailutuksella valittujen toimittajiensa työstä. Huomiota tulisi kiinnittää myös siihen, että hintavertailukaan ei keskittyisi esimerkiksi vain perustuntihintoihin, vaan erinäisten lisien ja kustannusten muodostamaan kokonaishintaan.

- **Ovatko esitetyt keinot sopivia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi?**

-

Sidosyksiköiden käytön rajoittaminen

Mitä mieltä olette esityksessä ehdotetusta sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskevasta vaatimuksesta? Onko se mielestänne tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen?

-

Minkälaisia vaikutuksia esitetyllä sidosyksiköiden omistusosuuden vähimmäisvaatimuksella mielestänne on?

Riskinä voi olla se, että kuntien on yleisesti ottaen tarkoituksenmukaista toteuttaa hankintoja omana toimintana, jos sidosyksiköiden toiminnan rajoittaminen on liian voimakasta. Tämä ei edistä markkinoiden syntyä eikä markkinaehtoisen toiminnan laajenemista. Tämä saattaa tapahtuma-alan kannalta johtaa pahimmillaan tilanteeseen, jossa tapahtumaa tai sen osaa ei hallinnollisen taakan takia järjestetä lainkaan. Sidosyksiköiden käyttöä rajaavalla ehdotuksella ei kuitenkaan arvioida olevan merkittävää vaikutusta tapahtuma-alalle.

- **Jos sidosyksiköitä koskeva muutos toteutetaan esitetyllä tavalla, mitä toimenpiteitä ja niistä aiheutuvia kustannuksia muutos todennäköisesti aiheuttaisi edustamanne organisaation eri toimialojen kannalta ja yleisesti?**

Sidosyksiköiden käyttöä rajoittavalla ehdotuksella ei katsota olevan tapahtuma-alalla suurta vaikutusta, koska tapahtuma-alan palveluissa ei ole palveluntarjoajina juurikaan esimerkiksi kuntien yhteisomistamia yrityksiä. Tunnistamme, että catering-palveluissa voi olla kuitenkin toimijoita, jotka osallistuvat tapahtumien tuottamiseen ja joita muutos voi koskea.

- **Mitä toimenpiteitä organisaationne aikoo sidosyksikön omistajana tehdä vähimmäisomistusrajaa koskevan sääntelyn seurauksena (esimerkiksi jatkuuko toiminta markkinaehtoisena, puretaanko yhtiö, pilkotaanko yhtiö, ryhdytäänkö muihin toimenpiteisiin?)**

-

- **Minkälaisia taloudellisia tai muita hyötyjä muutoksesta todennäköisesti seuraisi?**

-

Ovatko esitetyt sidosyksiköitä koskevat siirtymäajat mielestänne riittävät? Kuinka paljon aikaa muutoksiin tarvitaan?

Sidosyksikkösääntelymuutokset aiheuttavat todennäköisesti muutoksia, joihin varattu siirtymäaika voi osoittautua varsin lyhyeksi.

- **Mitä siirtymäaikaa vaativia toimenpiteitä sidosyksiköitä koskeva kirjaus aiheuttaisi?**

-

Mietinnön liitteinä olevissa eriävissä mielipiteissä on esitetty poikkeuksia sidosyksiköiden omistusosuusvaatimukseen. Tulisiko vaatimukseen säätää poikkeuksia? Minkälaiset poikkeukset olisivat tarkoituksenmukaisia?

-

Turvallisuus ja huoltovarmuus

Vastaako esitys turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeviin tarpeisiinne? Onko esitetty muutos riittävä keino varmistaa turvallisuuden toteutuminen hankinnan elinkaaren aikana ottaen huomioon EU-hankintadirektiivien reunaehdot, sekä muu turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeva sääntely?

-

Rikosrekisteriotteen pakollisuudesta luopuminen

Rikosrekisteriotteiden pakollisesta käytöstä luopumista koskevan ehdotuksen tavoitteena on sujuvoittaa hankintamenettelyjä ja vähentää hallinnollista taakkaa.

-

- **Missä määrin muutos vaikuttaa hallinnolliseen taakkaan yhtäältä hankintayksiköiden ja toisaalta tarjoajien kannalta ja edistää näitä tavoitteita?**

-

Hankintojen ilmoittaminen

Mitkä ovat näkemyksenne hankintojen ilmoittamista koskeviin muutoksiin? Lisäävätkö ehdotetut muutokset hankintojen avoimuutta tarkoituksenmukaisella tavalla?

-

Muut huomiot

Hankintalain uudistusehdotusten olisi tuotava oikeusvarmuutta esimerkiksi käsittelyaikatakkuiden myötä. Hankintojen kilpailutusvelvollisuus ei voi johtaa tilanteeseen, jossa järjestelmän kankeuden takia vaarantuu koko tapahtumatuoantanto. Toisaalta kilpailutusvelvollisuus ohjaa toimijoita aikaistamaan prosesseja, mikä ei ole toimialan kehittämisen kannalta huono asia, vaan velvollisuus palvelee nimenomaan hankintalain perimmäistä tavoitetta ja tarkoitusta.

Kerman Sami
Tapahtumateollisuus ry